

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Александра Лъчезарова Харалампиева на тема: "Маркетингов модел за усъвършенстване и стратегическо развитие на следдипломното обучение в условията на НСА „Васил Левски“ за придобиване на ОНС „доктор“ в професионално направление 7.6 Спорт, докторска програма „Теория и методика на спортната наука“, на основание заповед №ЗП-105/07.02.2025 г.

Рецензент: Проф. Йордан Калайков, ДН

Александра Харалампиева е родена на 16.04.1990 г. в гр. София. Завършва НСА „Васил Левски“ през 2015 г. със специалност „Спортна стрелба“ и „Спортен мениджмънт“. Придобива ОКС „магистър“ по „Спортен мениджмънт“ през 2016 г., от където я познавам като отлична студентка. При представянето на доктората в катедра „Мениджмънт и история на спорта“ за обсъждане, отзивите са положителни.

Дисертационният труд на Александра Харалампиева е в обем от 189 стр. Съдържа въведение, четири глави, изводи, препоръки, библиография, приложения и приноси. Литературният обзор включва 149 източници на кирилица, латиница и интернет публикации, съответно в съотношение 106-43-7.

Глава първа „Теоретико-методологическа постановка на проблема“ се състои от два раздела. В първия се разглежда систематологията на следдипломното обучение в НСА, а във втория - приложението на маркетинговият подход в организацията и управлението му. В исторически план, последователно, са визирани образователната политика на НСА и следдипломното обучение като част от нея. Извършен е и преглед на формите на обучение и учебната документация. **Считам, че особено важна от изследването е констатацията за възможността маркетинговите подходи в оперативен и стратегически план да бъдат приложими в следдипломното обучение.** Настоящото изследване допринася за научно осмисляне на маркетинга в образователната практика и за това то е навременно, полезно и уникално, доколкото подобни не са правени. Направен е преглед на проблемите, съпътстващи СДК, като нелоялната конкуренция, политическите и правно-нормативни промени, демографската криза и др. **Налице е принос към**

идентификацията и систематизацията на проблемите в маркетинговата среда през призмата на ЦСДК.

В Глава втора „Методология на изследването“ са дефинирани научният проблем, хипотезата целите и задачите на изследването. Обърнато е внимание на методологичните подходи, както и на инструментариума от използваните методи. Посочени са етапите при организацията и провеждането на изследването. Направен е сполучлив опит за представяне на универсалните методи, за обяснението на частните случаи от следдипломното обучение.

Глава трета „Анализ на резултатите“ е структурирана в пет раздела:

В първи раздел е проучен маркетинговият профил на обучаемите в ЦСДК. Чрез анкетиране на 600 лица, желаещи да участват в трите най-предпочитани обучения. **Прави впечатление изчерпателния обхват на възприетите показатели и способността на докторанта да организира и систематизира базата данни и фактите, произтичащи от тях. В резултат са очертани съществени измерения на маркетинговия профил, които се възприемат като модел с динамична функционалност.** По-характерни страни на този модел са: типичният възрастов диапазон, местоживеенето, финасовият и образователен статус. Проучени са също мотивите за обучение, причините за избор на НСА, източниците за информираност, поносимостта на таксите, перспективата за реализация, предпочитаните форми за обучение и намеренията за бъдещо усъвършенстване.

Вторият раздел е посветен на представянето на ЦСДК в социалната мрежа Facebook. Всъщност се прави преглед на страницата на ЦСДК. Визирани са посещения и публикации, интеракциите под формата на харесвания и коментари. Установен е известен интерес към публикуваните видия, но общо се наблюдава понижаване на интереса от страна на ползвателите.

Считам, че изследването е полезно и необходимо, но трябва да се помисли за необходимостта от присъствие в другите социални мрежи.

В трети раздел се третира удовлетвореността на обучаемите от условията на следдипломното обучение. Направен е преглед на определенията за потребителската удовлетвореност като функция на несъответствие между очаквания и реалност и като възприятие на потребителите. Осъществено е анкетно допитване с 300 специализанти и курсисти, като част от въпросите са съобразени с тези, ползвани от Центъра за качество и

акредитация към НСА. Показателите са вид на специализациите, възраст, пол, образование, спортно-състезателен и спортно-педагогически стаж, посещаемост. От 15 показателя, 7 са оценени максимално, а останалите със степен близка до максималната. Изследвана е ролята на преподавателите в обучението, като оценката е подчертано положителна. В отделна част е разгледана удовлетвореността на учителите по физическо възпитание. И при тях удовлетвореността е максимална.

Определям обвързването на удовлетвореността от обучението с оценката за неговото качество като принос към значимостта на СДК. Такава съпоставка се прави за първи път в ЦСДК.

В четвърти раздел са изведени стратегическите перспективи пред следдипломното обучение чрез SWOT анализ. Интересен е подходът относно реализацията на анализа. Ползва се експертизиата на специалистите от ЦСДК и ръководителите на специализациите. **Не е пояснена добре технологията ѝ.** По-важните резултати се отнасят за развитието на Центъра, дигитализацията на обучителния процес, материалната база. Посочени са факторите от външната среда – конкуренцията, правно-нормативните промени, демографският срив и др. Изведена е необходимостта от маркетингови изследвания и позициониране, усъвършенстване на управленската структура и качеството на обучението.

В пети раздел е представен модел за стратегическо развитие на следдипломното обучение. Моделът е маркетингов, теоретически с приложна насоченост и е съобразен с модела за стратегическото планиране на образователния процес в НСА. Извършено е подробно описание относно структурно-функционалната същност на модела.

Прави впечатление обхватът на моделираната ситуация от гледна точка на факторите в тяхната пълнота, от които зависи стратегическото развитие на ЦСДК. Определям като постижение на докторантката тази част на разработката.

Изводите са свързани с изпълнението на изследователските задачи, но е могло по-отчетливо да бъдат адресирани към тях. Препоръките са отправени към конкретни изпълнители – персонално и организационно.

Направените от мен критични бележки не се отнасят до същността и значимостта на дисертационния труд.

Научните приноси на Александра Харалампиева представям обобщено в три основни направления:

1. За първи път в историята на образователната политика на НСА, за период от 55 години, е очертано мястото, ролята и развитието на ЦСДК чрез изчерпателна фактология, изразена авторска позиция и критичност.
2. Аргументирани са и са идентифицирани маркетинговият профил на обучаемите в ЦСДК и маркетинговият подход при оперативното и стратегическо развитие на Центъра.
3. Чрез систематизирана мащабна, разнопосочна и многостранна информация е разработен структурно-функционален модел на ЦСДК в съвременната социална среда и изисквания към образованието.

Приложената документация е съобразена с правно-нормативните изисквания на процедурата,

Авторефератът отразява същността и структурата на дисертационния труд.

Представени са три публикации свързани с тематиката на доктората.

Изложеното по-горе ми дава основание да твърдя, че представеният за рецензиране дисертационен труд е актуален и необходим за развитието на ЦСДК.

В заключение: Разработения докторат от ас. Александра Харалампиева доказва научния ѝ потенциал и постижения. В него тя защитава заявените намерения във формулираната хипотеза, трудът има своите приноси.

На основание гореизложеното считам, че са налице всички аргументи на ас. Александра Лъчезарова Харалампиева да бъде присъдена научната и образователната степен „Доктор” в професионално направление 7.6. „Спорт”, докторска програма „Теория и методология на спортната наука”. Призовавам уважаемите членове на научното жури да подкрепят с вота си такова решение.

28.02.2025 г.

РЕЦЕНЗЕНТ: Проф. Йордан Калайков, ДН
(.....)

REVIEW

of the dissertation work of Alexandra Lachezarova Haralampieva on the topic: "Marketing model for improvement and strategic development of postgraduate education in the conditions of the NSA "Vassil Levski" for obtaining the educational and scientific degree "Doctor" in the professional field 7.6 Sports, doctoral program "Theory and Methodology of Sports Science", on the basis of order No. ZP-105/07.02.2025.

Reviewer: Prof. Yordan Kalaykov, D.Sc

Alexandra Haralampieva was born on April 16, 1990 in Sofia. She graduated from the National Academy of Sports Sciences "Vasil Levski" in 2015 with a degree in "Sports Shooting" and "Sports Management". She obtained a Master's degree in "Sports Management" in 2016, from where I know her as an excellent student. When presenting her doctorate at the Department of "Management and History of Sports" for discussion, the reviews were positive.

Alexandra Haralampieva's dissertation is 189 pages long. It contains an introduction, four chapters, conclusions, recommendations, bibliography, appendices and contributions. The literature review includes 149 sources in Cyrillic, Latin and Internet publications, respectively in a ratio of 106-43-7.

Chapter one "Theoretical and methodological formulation of the problem" consists of two sections. The first examines the systematization of postgraduate training at the NSA, and the second - the application of the marketing approach in its organization and management. Historically, the educational policy of the National Sports Academy and postgraduate training as a part of it are consistently addressed. A review of the forms of training and training documentation has also been carried out. **I believe that a particularly important finding from the study is the finding that marketing approaches in operational and strategic terms can be applied in postgraduate training.** This study contributes to the scientific understanding of marketing in educational practice and for this reason it is timely, useful and unique, insofar as similar ones have not been done. A review of the problems accompanying the CPQ, such as unfair competition, political and legal and normative changes, the demographic crisis, etc. is made. **There is a contribution to the identification and systematization of problems in the marketing environment through the prism of the CPQ.**

In Chapter Two, “Research Methodology”, the scientific problem, hypothesis, goals and objectives of the study are defined. Attention is paid to the methodological approaches, as well as to the tools of the methods used. The stages of the organization and conduct of the study are indicated. A successful attempt is made to present universal methods, to explain the particular cases of postgraduate training.

Chapter Three, “Analysis of the Results” is structured in five sections:

In the first section, the **marketing profile** of the students at the CPQ is studied. By surveying 600 people wishing to participate in the three most preferred trainings. **The comprehensive scope of the adopted indicators and the ability of the doctoral student to organize and systematize the database and the facts arising from them are impressive. As a result, essential dimensions of the marketing profile are outlined, which are perceived as a model with dynamic functionality.** More characteristic aspects of this model are: the typical age range, place of residence, financial and educational status. Motivations for training, reasons for choosing NSA, sources of information, affordability of fees, prospects for realization, preferred forms of training and intentions for future improvement were also studied.

The second section is dedicated to the presentation of the CPQ on the social network Facebook. In fact, the CPQ page is reviewed. Visits and publications, interactions in the form of likes and comments are targeted. Some interest in the published videos has been established, but in general, a decrease in interest on the part of users is observed.

I believe that the study is useful and necessary, but the need for a presence in other social networks should be considered.

The third section deals with the **satisfaction of students with the conditions of postgraduate training.** A review of the definitions of user satisfaction as a function of the discrepancy between expectations and reality and as a perception of users has been made. A survey was conducted with 300 postgraduates and course students, with some of the questions being consistent with those used by the Center for Quality and Accreditation at the NSA. The indicators are type of specialization, age, gender, education, sports-competitive and sports-pedagogical experience, attendance. Of the 15 indicators, 7 were rated as maximum, and the rest were rated as close to maximum. The role of teachers in training was studied, with an especially positive rating. In a separate section, the satisfaction of physical education teachers was examined. Their satisfaction was also maximum.

I define the connection between satisfaction with training and the assessment of its quality as a contribution to the significance of the CPQ. Such a comparison is made for the first time in the CPQ.

In the fourth section, the strategic prospects for postgraduate training are outlined through a SWOT analysis. The approach to the implementation of the analysis is interesting. The expertise of CPQ specialists and heads of specializations is used. **Its technology is not well explained.** The more important results relate to the development of the Center, the digitalization of the educational process, and the material base. The factors of the external environment are indicated - competition, legal and regulatory changes, demographic collapse, etc. The need for marketing research and positioning, improvement of the management structure and the quality of training is highlighted.

The fifth section presents a model for the strategic development of postgraduate education. The model is marketing, theoretically with an applied focus and is consistent with the model for the strategic planning of the educational process in the National Sports Academy. A detailed description of the structural and functional essence of the model is provided.

The scope of the modeled situation is impressive from the point of view of the factors in their completeness, on which the strategic development of the CPQ depends. I define this part of the thesis as an achievement of the doctoral student.

The conclusions are related to the implementation of the research tasks, but could have been more clearly addressed to them. The recommendations are addressed to specific performers - personally and organizationally.

The critical remarks I made do not relate to the essence and significance of the dissertation work.

I present **the scientific contributions** of Alexandra Haralampieva summarized in three main areas:

1. For the first time in the history of the educational policy of the National Sports Academy, for a period of 55 years, the place, role and development of the CPQ have been outlined through comprehensive factology, expressed author's position and criticality.

2. The marketing profile of the students in the CPQ and the marketing approach in the operational and strategic development of the Center have been argued and identified.

3. Through systematized large-scale, diverse and multifaceted information, a structural and functional model of the CPQ in the modern social environment and requirements for education has been developed.

The attached documentation is consistent with the legal and regulatory requirements of the procedure,

The abstract reflects the essence and structure of the dissertation work.

Three publications related to the topic of the doctorate are presented.

The above gives me reason to assert that the dissertation submitted for review is relevant and necessary for the development of the CPQ.

In conclusion: The developed doctorate by Asst. Alexandra Haralampieva proves her scientific potential and achievements. In it, she defends the stated intentions in the formulated hypothesis, the work has its contributions.

Based on the above, I believe that there are all the arguments for Asst. Alexandra Lachezarova Haralampieva to be awarded the scientific and educational degree "Doctor" in the professional direction 7.6. "Sport", doctoral program "Theory and Methodology of Sports Science". I call on the esteemed members of the scientific jury to support such a decision with their vote.

28.02.2025

Reviewer: Prof. Yordan Kalaykov, D.Sc

(.....)